

Kowalewski, Zdzisław

Konwersatorium Naukoznawcze PAN

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 468-469

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Skarbowej króla Stanisława Augusta, zachowana w archiwum rękopisów Muzeum Czartoryskich w Krakowie. Ze zbioru tego korzystał już Stanisław Eliaz Radzikowski, pisząc popularny artykuł o XVIII-wiecznym górnictwie w Tatrach, który był dotychczas niemal jedynym źródłem wszystkich późniejszych opracowań tego tematu, jednakże całość tych materiałów nie była naukowo opracowana, a teka z dokumentami uchodziła od czasu pierwszej wojny światowej za zagubioną lub zniszczoną. Istniało powszechne przekonanie, że w Muzeum Czartoryskich znajdują się jedynie kopie niektórych sprawozdań z tego zbioru, i dopiero ostatnio S. Zwoliński, przeglądając dokładnie omawiane rękopisy, stwierdził, że istnieje wśród nich wiele dokumentów zupełnie nie wyzyskanych w pracach o górnictwie tatrzańskim lub też podanych przez Radzikowskiego jedynie w wielkim streszczeniu, z pominięciem większości interesujących szczegółów. Uzupełnieniem uzyskanych z tego źródła wiadomości mogą być jeszcze niektóre dokumenty z archiwum rękopisów na Wawelu.

Dzięki włączeniu do prac coraz to nowych archiwaliów pogłębia się stale zakres wiadomości z dziejów górnictwa i hutnictwa tatrzańskiego, ale zarazem odwleka się, niestety, termin ich ostatecznego opracowania. Poza kwerendą w archiwach, porządkowaniem poczynionych w nich notatek, kopiowaniem uzyskanych mikrofilmów itp. wiele czasu zajmuje również samo odczytywanie dokumentów. Przeważają w nich bowiem dokumenty pisane w starym języku niemieckim, oczywiście ręcznie, gotykiem, często bardzo trudnym do odczytania. Trafiają się również ważne dokumenty pisane niewyraźnie i niedbale na bibulastym, zalewającym papierze, zwłaszcza, jeśli są to kopie wysyłanych przez dany urząd pism, a nie nadchodzące do niego oryginały. Dlatego przy odczytywaniu ważniejszych dokumentów dokonuje się od razu ich dosłownego polskiego tłumaczenia, aby przy korzystaniu z nich w czasie późniejszego opracowywania nie tracić czasu na ponowne odcyfrowywanie oryginału.

Stefan Zwoliński

HABILITACJA DRA ALEKSANDRA GELLI

Dnia 24 III 1965 na posiedzeniu Rady Naukowej Instytutu Filozofii i Socjologii PAN odbyło się kolokwium habilitacyjne dra Aleksandra Gelli, adiunkta Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. Podstawą przewodu habilitacyjnego była praca *Gumplowicz a Ward — studium porównawcze z dziejów recepcji ewolucjonizmu w socjologii*¹. Jest to studium z zakresu historii socjologii, złożone z monograficznego opracowania i porównania dwóch przeciwstawnych systemów socjologicznych: Gumplowicza i Warda — pionierów europejskiej i amerykańskiej socjologii. Recenzentami pracy byli: prof. J. Szczepański, prof. J. Chałasiński i prof. P. Rybicki.

Rada Naukowa podjęła uchwałę o nadaniu drowi A. Gelli tytułu docenta socjologii. Uchwała ta została zatwierdzona przez władze Akademii Nauk

KONWERSATORIUM NAUKOZNAWCZE PAN

Z inicjatywy Pracowni Badań Naukoznawczych Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN oraz Pracowni Ogólnych Problemów Organizacji Pracy PAN powołane zostało do życia Konwersatorium Naukoznawcze pod przewodnictwem i kierownictwem prof. Tadeusza Kotarbińskiego.

Nawiązując do tradycji Koła Naukoznawczego utworzonego w 1928 r. przy Kasie im. Mianowskiego oraz działającego w pierwszych latach po wyzwoleniu Konwersatorium Naukoznawczego w Krakowie, Konwersatorium Naukoznawcze PAN

¹ Praca ta ukaże się drukiem w serii *Monografie z dziejów nauki i techniki*, wydawanej przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN.

pragnie skupić ludzi zainteresowanych tworzeniem wiedzy o nauce, zainteresowanych nauką jako tworem kultury, którego rozwój stwarza wartości społecznie najbardziej cenne.

Na pierwszym posiedzeniu Konwersatorium w dniu 18 lutego 1965 r. prof. Kotarbiński wygłosił odczyt *Przegląd problemów nauk o nauce*¹. Dyskusja nad referatem wyłoniła konieczność omówienia na dalszych posiedzeniach Konwersatorium takich zagadnień, jak: rozumienie pojęcia nauki, powstawanie i rozwój określonej dyscypliny naukowej, planowanie badań naukowych, ocena pracy naukowej, korzyści gospodarcze z działalności naukowej itp.

Na drugim posiedzeniu, w dniu 18 marca 1965 r., dr Mieczysław Choynowski przedstawił zarys historyczny i problematykę, jaką było zainteresowane Konwersatorium Naukoznawcze w Krakowie w latach 1946—1950. Problematyka teoretyczna obejmowała teorię, historię i socjologię nauki, psychologię twórczości naukowej, organizację nauki, etykę i technologię nauki. Jako zadanie praktyczne stawiano sobie za cel m.in. przygotowywanie pracowników nauki, kształtowanie opinii publicznej, popularyzacje naukoznawstwa.

Rezultatem drugiego posiedzenia Konwersatorium było stwierdzenie potrzeby „unaukowania naukoznawstwa“, tj. posługiwania się metodami naukowymi w teoretycznych i praktycznych rozważaniach dotyczących nauki, rozumianej statycznie i funkcjonalnie.

Ponieważ pierwszym stopniem na drodze do kwantyfikowania zagadnień wydawało się rozpatrzenie możliwości jednoczesnego klasyfikowania zjawisk dotyczących nauki, tematem następnego posiedzenia, w dniu 20 maja br., był referat prof. Zygmunta Dobrowolskiego *Klasyfikacja jako dyscyplina naukowa*. Referat dał możliwość ogólnego przedyskutowania problemów związanych z istniejącymi systemami klasyfikacji i międzynarodową organizacją wysiłków zmierzających do jej standaryzacji. Uznano, że problem ten domaga się dalszych dyskusji i wyłonienia specjalnego zainteresowanego nim zespołu.

W dotychczasowych pracach Konwersatorium ograniczało się do stwarzania platformy wymiany poglądów i ześrodkowania osób zainteresowanych naukoznawstwem jako kształtującą się w XX w. nową dyscypliną naukową, niezbędną dla stworzenia warunków wspomagania rozwoju nauki przez wszystkich tym rozwojem zainteresowanych. W miarę jednak osiągania wspólnych, jednoznacznych, interpretacji Konwersatorium dążyć będzie do wyłonienia sekcji specjalistycznych, pracujących systematycznie nad rozwiązywaniem zagadnień szczególnie ważnych dla rozwoju nauki.

Zdzisław Kowalewski

SYMPOZJUM NA TEMAT ZESPOŁÓW BADAWCZYCH

W dniach 21—22 maja 1965 r. odbyło się w Jabłonce symposium na temat organizowania zespołów badawczych i kierowania nimi. Gospodarzami symposium byli: Komisja Naukoznawstwa PAN i Międzyuczelniany Zakład Badań nad Szkolnictwem Wyższym przy Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego. Obradom, w których wzięło udział ok. 50 osób, przewodniczył prof. Jan Szczepański.

Podstawą dyskusji był referat doc. A. Matejki *Psychospołeczne warunki pracy twórczej w zespołach naukowych*, oparty na sondażu socjograficznym przeprowadzonym w 14 zespołach naukowych różnych specjalności. Oprócz tego uczestnicy sym-

¹ Inna wersja tego referatu była wygłoszona na symposium na temat efektywności badań naukowych w Jabłonce w maju 1964 r. (por. informację o tym symposium w nrze 3—4/1964 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki“, s. 449).